

pod njimi pa so krvave pike. Goveda se trese močno, krave pridejo ob vso mleko. V mrtvem živinčetu pa je vneta vsa zlezna koža, posebno v želodcu, v črevah in v gobcu. V črevah je rujavо-rudeča tekoča reč, ktera pa ni blatu navadnemu podobna. Žolčni mehur je velik in znotraj poln mozolcev. Jetra so otekla, belkasta in pisana, sree pa blede. Grozno je videti kužno žival! -n.-

Iz Koroškega. (G. Denzelnozi zvonovi) Nad slovitim samostanom št. Paulskim na prijaznej višini je cerkva sv. Jožefa. Potniki jo iz nove železnice zagledajo brž, ko iz Drauberga čez Dravo se prizvijejo. Ta hiša božja dobila je letos 2 nova zvana, mali zvon, 3 cente in 35 funtov težek, in veliki zvon s težo 26 centov. Nova zvana sta se omislila v dopolnjenje 2 starejih in srednjih, ki sta v zvoniku ostala. Pri takem delu se kaže zvonarsko mojstersvo, ker mora novima zvonoma dati glas, ki se z glasom starih vjema tako, da vsi 4 skup dajejo lepo vbrano zvonjenje. No, pri naših zvonih se je to popolnem posrečilo. Tega smo se prepričali radostnega srca, ko smo jih 7. sept. t. l. prvič slišali k večernicam zvoniti in vabiti. Nek glasovit muzikaš, ki je bil slučajno navzoč, je djal: „zvonovi so izvrstno vbrani, njihovo zvonjenje res veličastno!“ Hvala Bogu! Mojster pa je g. Denzel, zvonar v Mariboru, katerega zameremo z dobro vestjo priporočiti vsem, ki jednakega dela potrebujejo. Denzel tudi ni predrag pri računih!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ministru Taffeju posrečilo se je česke poslance spraviti v državni zbor; cesar so pa potem českega plemenitaša kneza Karla Schwarzenberga pozvali v gosposko zbornico in so celó v prestolnem govoru izrekli veselje o začetku sprave s Čehi ter so razločno priznali politično prepričanje českih poslancev. Misliti je bilo, da bode posebno gosposka zbornica v svojem odgovoru ali adresi cesarju pritrčila in vse opustila, kar bi Čehi zamoglo žaliti. Ali še tega zagrizeni liberalci gosposke zbornice niso storili. Marveč so proti dvema bratoma cesarjevima, proti nadvojvodi Albrehtu in ministru Taaffeju, ki so vsi navzoči bili in glasovali, sklenili z 78 proti 59 glasom adreso, v katerej žalijo Čehi in pravijo, da so se ti z ustopom v državni zbor popolnem uklonili liberalnej ustavi! Z liberalci in njihovim starim Schmerlingom glasoval je tudi kardinal Kutshker in dva opata, liberalca. Vsi drugi kardinali in škofje, med temi tudi graški in ljubljanski, glasovali so proti liberalcem. Vendar liberalci bi bili propali, ko bi ne bilo 31 gospodov — izostalo ali se poskrilo. V državnem zboru držijo pa naši poslanci vrlo skup in imajo tedaj vselej in povsod večino. Zato ni dvomiti, da bo lepa adresa, kakor jo je grof Hohenwart sestavil, sprejeta in cesarju odposlana! Vlada je predložila proračun za l. 1880,

v katerem so potroški nastavljeni na 412 milijonov, dohodki na 399 milijonov, primanjkljaj 12 milijonov se ne bo pokrival z dolgovi, ampak s novimi davki, ki se bodo bogatejim ljudem naložili. Tudi je vlada nasvetovala postavo, vsled katere pride Istrija, Dalmacija, Hercegovina in Bosna v zajemno avstrijsko-ogersko colninsko zvezo. Te postave smo jako potrebni. Po novinah se je glas raznesel, da postane česki narodnjak dr. Randa minister za poduk in bogočastje, poljski voditelj Zjemjalkovski pa minister pravice. Bog daj! Kajti tedaj mora ljubljene liberalnih škofov in opatov, znani Stremajer, odstopiti! Naj gre brž za dragim Nördlingom, ki je kot iz Würtemberga od liberalnih prejšnjih gospodov pozvani nadzornik naših železnic dobival 25.000 fl. letne plače; sedaj je odstopil in bo užival 5000 fl. letne penzije, kar je tudi nekaj! — Izmed slovenskih poslancev so skoro vsi izvoljeni v posamezne odseke: Herman, Vošnjak, Goedel, Pfeifer, Klun, Schneid itd. Sploh pa naši poslanci marljivo delajo in modro uporabljajo svojo večino na največjo jezo liberalcem, ki bi radi bili, da bi se naši kde prenaglili in tako povod dali kakemu: „škandalu.“ Ako se le dosedanji nasveti sprejmejo, bo nam v marsičem pomagano, se vé, če se gosposka zbornica ne bode vedno kujala. Kuga živinska razun Štajerske pustoši tudi Kranjsko, kder se pa uradniki čudno obnašajo; v Mirnej Peči so župniku naložili globo 200 fl. in kaplanu 20 fl. ker sta v nedeljo 12. okt. obhajala službo božjo, kar je bil okrajni glavar brez poprejšnjega naznanila preč. škofijstvu prepovedal. Na Štajerskem je 200 vojakov reg. Belgier iz Gradca došlo v marib. okraj, da se kordon potegne okoli zakuženih srenj. Koroški poslanec Ottič je se dal kot konservativce izvoliti, sedaj pa je med liberalce potegnil. Njegovi volilec so sila hudi, da jih je ta liberalni poštenjak na limance dobil. V Ljubljani začeli so slovenske liste zopet marljivo konfiscirati: Slov. Narod bil je 3krat in Novice 1krat v kratkem pograbljen. Ogerskemu državnemu zboru je finančni minister predložil proračun za leto 1880. Dohodkov misli dobiti 236 milijonov, stroški pa znašajo 253 milijonov, zmanjkalo bo 17 milijonov. Slaba letina na Ogerskem je uže sedaj povod silnemu pomanjkanju, kaj bo še po zimi in spomladi? Magjarski grof Zichy, poslanik naš pri turškem sultanu, se je odpovedal tej službi; tudi prav, ker to je znamenje, da magjarsko plemstvo po odstopu grofa Andrassyja zgublja na političnem uplivu.

Vnanje države. Črnogorcem se je v berlinskem miru odkazala turška pokrajina ob vrelcih reke Lim, namreč Gusinje, Velika, Plava itd. Turki pa pokrajin še do sedaj niso hoteli izročiti; zato je nastala krvava vojska; Črnogorci in turški Albanci so se zgrabili pri Velikey in Bregovici, palo jih je na uboji strani mnogo, do sedaj brez uspeha. Knez Nikola se je podal na bojišče. — Srbskemu knezu so Rusi doposlali 20 baterij novih kanonov, bolgarskemu pa izročili zopet ve č

ljadjij. Turki in Grki se zarad meje še niso pogodili. Na Italijanskem obhajalo je 400 najodličnejših katoličanov v Modeni shod ter so se posvetovali, kako bi se dalo zoper nesrečne nasledke liberalizma najuspešneje postopati. Nemški cesar je zgubil zvestega služebnika, umrl mu je minister Bilow. O koncu „kulturne borbe“ je zopet vse tiho. Belgijski freimaurer in minister Frere-Orban hoče škofom plačo ustaviti. Na Francoskem pa se socialisti vedno bolj združujejo. Angleži v Afganistanu še nimajo miru pred razkačenim prebivalstvom; neki Gilci in Turani jih zmiraj nadlegujejo.

Za poduk in kratek čas.

Žalostna smrt treh izdajalcev domovine.

(Zgodovinska povest.)

II. Peter Zrinski bil je ban hrvatski in močno udeležen pri tej zaroti. V Čakovcu (Čakaturu) je bil veliko vojaščine zbral in pošiljal posamezne čete na bližnjo Štajersko ropat. Cesar Leopold to poizvedevši pošlje zoper njega generala Špankava, ki ga v Čakovcu oblega. Že se je pogajal z njim, da bi se udal pod tem pogojem, da ga cesar pomilosti, kar mu pride njegov zaveznik grof Kristof Frankopan (Frankopani so bili slavna in bogata jugo-slovenska grofovska rodbina, ki je imela po Hrvatskem, Primorskem in drugod neizmerna posestva. Kristof je bil poslednji iz tega rodu), brat njegove soproge Ane Katarine, z 2000 najetih vojakov na pomoč. Ali ti niso dobili od Frankopana rednega plačila, postali so nevoljni in silili na to, naj se grad cesarskim uda. Zrinskemu in Frankopanu ni bilo druge poti proste, nego ubežati, kar sta eno noč tihoma storila. Cesarski vojaki so potem brez upora grad vzeli. V njem je bivala soproga Zrinskega, ljubica v Gradcu zaprtega grofa Tattenbacha, in v isti kraj, v Gradec, so tudi njo odpeljali. Frankopan in Zrinski sta pa iskala zavetja pri svojem prijatelju, grofu Francu Nagi-ju na Ogerskem. Ta pa je kmalu sezvedel, da sta njegova gosta nesrečna zarotnika domovine in cesarja, zato ju je kot vjetnika v Dunajsko Novomesto 18. aprila 1670 odpeljati ukazal. Tu sta bila eno celo leto v zaporu in ves čas gojila nado, cesar ju bode pomilostil. Po obširnih obravnavah bila sta, kakor Tattenbach in ogerski velikaš Nadasdi v Beču, na smrt obsojena. 28. aprila sta bila prišla sodnika iz Dunaja v Novomesto, ostro sodbo in zasluženo kazen izvrševati. Podala sta se najprvo v ječo k Zrinskemu in skušala od njega še drugih sokrivcev izvedeti, toda ta se je določno izjavil, da ne more nikoga imenovati. V isti zadevi sta uradnika šla k Frankopanu. Mej tem, ko je Zrinski vse dostal, tajil je Frankopan vse trdovratno; 30. aprila se je nesrečnima grofoma naznanila žalostna obsodba na smrt; Zrinski je postal bled

kakor stena, krčovito se tresel po vsem životu in zgrudil na tla, da ga je navzoči vojaški stotnik iz dvorane odpeljati moral. Silno je žaloval radi svojega sina, kateremu je oče tako neizbrisljivo sramoto učinil. Frankopan se je vse drugače obnašal, ko se mu je grozovita sodba naznanila. Njegov obraz je spreminjal vse barve, hotel je hitro in mnogo govoriti, grabil po svojih dolgih laseh in bradi — naposled se vendar udal v svojo osodo. Ko so ju peljali v ječe nazaj, bil je Zrinski vedno miren, a Frankopan ni hotel verovati na svojo bližnjo smrt, rekoč, da ima še preveliko opravkov, da je še premlad, da bi zdaj moral umreti, da nima lastnih naslednikov. Prosil je sodnika, naj se odlašča z izvrševanjem smrtno kazni, ker mora prej za svojo soprogo in za svojo dušo skrbeti. Sodnik mu prošnje ne usliši, rekoč: Skrb za soprogo prevzame država, katerej njegova posestva pripadejo, a za dušo njegovo bode Bog skrbel. — Naposled se mu je še dovolilo, da je pisal pismo na cesarja in na svojo soprogo, ki je bila po zatvoru Frankopana v Benetke pobegnila. Zadnji dve noči je 6 kapucinov čuvalo pri nesrečnih grobih in ju na bližnjo smrt pripravljalo.

Zadnji den (29. april) pred smrtjo sta prosila še oba, naj se jima vsaj odsekanje desnih rok spregleda. Dasiravno so cesarski uradniki to milostno dovoljenje že v rokah imeli, vendar niso obsojencema naznanili in ju pustili v grozovitni muki in strahu pričakajočih bolečin. Ob 7. uri zvečer je bil nesrečnežema zadnji pogovor v navzočnosti komisarjev dovoljen. Na izrečeni ukaz sta smela samo nemški govoriti. Zrinski je še prašal, ali sme pričakovati pomiloščenja. Na nepovoljni odgovor je jezno komisarjem hrbet obrnil, a se hitro premislil in cesarju ženo, sina in hčer priporočil. Zadnja poslovitve grofov je bila prav ganljiva, molče sta se poljubila in si želela svidenja na onem svetu. V Novemestu so dolgo kazali temno sobico, kjer sta grofa zadnjokrat pred smrtjo se poslovila. Zvečer je bilo tudi Zrinskemu še dovoljeno, da je pisal pismo v hrvatskem jeziku svojej soprogi, kder jej posebno hčer Zorico Veroniko priporočuje.

Prišel je osodopolni 30. april. Meščani oboroženi so se nastavili po ulicah. Koj ob prvi jutranji zori, ob 6. uri, se je obsojencema sv. meša brala, potem se je postavil črni oder in 2 kladi, na katerih bi se grofoma desni roki odsekali. Zrinskemu se je moralo dati jesti, kajti 3 dni ni nič jedel in je bil skoro popolnem omedlil. Dotični uradniki mu na to velijo, naj se ohrabri za zadnjo pot, na kar se toliko očvrsti, da se je podal spremljan od straže in vojaščine na voz, ki ga je peljal na glavni trg, kjer se je žalostno delo nad zarotnikoma izvršilo. Tukaj se je Zrinskemu še enkrat sodba prečitala; razpelo v rokah držeč jo je mirno poslušal in še enkrat prašal, ali ni upati milosti. Mestni pisar je na to v imenu prvega